

13 Ноября 1910 г.

د یلشتمحی ایل

۱۲۲۸ دی قده

۳۶
۱۹۱۰

ملا نصرالله

№36. Цѣна 12 к. МОЛЛА НАСРЕДДИНЪ ۳۶

قىمتى ۱۲ قىك

Литог. С. БЫХОВА

Левъ Толстой?

ادیب شهیر غراف لیو تولستویگ و فاتری مناسبتیله

روتام

شیشه قلمونده قارا اسماعیلک طویندە.

قىدىك كىتلىك

اى منيم عزىزىم گىتجەلى حاجى ملا على عمو! آخى بودر ايکى ايلدر كە سەن راھتىكى پوزوب اوزىكى زەختىلە سالىمىسان، مندە سەنڭ زەختە دوشەمگە راضى دەكلەم، سەن ايلە بىلەمە كە ايندىي بە كىيمى ملا نصرالدین سەنڭ ايشلەرىنى خېردار اولىمۇبدر. يوخ، اولىمۇبدر، آنجاق يىز اۆللەرى ايلە بىلدۈك كە سەن ئەرافت ايلەيورسەن، سورا گوردىك خىر، اوغلان! سەن لاب كەنە ايشلەرى بوراخىدە.

آى حاجى عمى! ايندى اىلەن كە سەن باشلامىسان كوجە لورده سربىست و آزادە دولاتان يىتىم، صاحب سىز، كاسپ اوشاقلارينى تۇنوب گۇنوروب اگىنلىرىنە پالقار گىدىرلەپ، قولوقالارىنە كەتاب ويرلەپ اوز خەرجك ايلە مەكتىبە اوخوتىرماغا، نە يىلۇم بىر صەنعتخانە آچوب اورا دەمدە صەفت اور گەندىر مەكە، اىلەدە بىر ايکى مىن مانات بو يولده صرف ايتىمگە! آى حاجى عمى! آخى سەن بىلمىرسىنى كە اصول جىيد اوزرە اولان مەكتب، دىنيا علمى اوخوننان مەكتب، ملا يە منفعت چىخىيان مەكتب ضد شەريعەت و گناھ گىيەدر؟ آللەمە شەكر سەنڭ ملا دوستلارڭ چۈخدۈز، كېچىن ايل سەڭ آقاماز، تاج سەرىز ئاپشور مايدىمى كە قرآن و شەريعەت درىسنەن باشقە اوزگە درىس اوخونناسا ياخشى مەكتبدر، ئۇايىدە آرتق اولار. بىس سەن نە اىچۇن اونا عمل ايلەمدا، سەن نىئە ملا لارى اوزىكىنەن رېجىدە اىدىرسىن، يىتىم، يىسىر و آج، بامېلى لارڭ اوشاقلارىنەن اوترى نىئە او ملا آشىلارىنى ئاينجىدىرسىن! او اوشاقلارڭ دردى سەڭ كە قالماشتىدى؟!.. گەل نەيدى دىيورسەن آند اىچوب سەن ئايناندىرسىم كە، ايل، اون ايکى آى شەريعەت دردى چەكمىدىن ارىپوب جۈپە دون ملا لارڭ، اىستەر حاجى سىد باغر اولسۇن، اىستەر ملا معصوم اولسۇن، اىستەر بىزىم دوستىم و سەنگىدە فاراشك حاجى ملا اسماعىل اولسۇن ھېچ بىرى ملت بالالارىنەن اوترى ايکى مىن قېڭىنىڭ چۈرۈپ، ايکى جە دقىقەدە وقىنارىنى او لارڭ يولىدە صرف ايتىزلىر، و زەختىلەنى چەكمىزلىز. بىس ايندى كە ملا لار ايلەمەر، سەن نىئە اوزگە ئاراحت اىدىرسىن؟ مندىن اولسا، بىس ايلدن دادا او مەكتىبە، او فلانىڭە آغزىنى باغلىدۇب، اولارا خەرج ايلەدىگە پوللارى ويرەرسىن ياخشى سەندر دوگى سەن و سارى ئىنهك ياغنە، چاغىرارسان آشىزى، پىشىر پوللووى، قۇنۇق ايلە سن گىتجەنڭ كەل پىسر حاجى لارىنى، ملا لارىنى و دوللىلىرىنى گلوب يىوب اىچوب كېفلەرى كوكەلار، عمر كە دعا ايدىلار، ملا لارڭ هەسىلە بىر جمعە سورەسى اوخويار، بودە اولنەشك پابى.

آى حاجى عمۇ! سەن گەل بىر قوچا مەشىدىك قرمىزى ساققانە قدر ايلە، بوشلا بىو ايشلەرى، مسلمانە بىلە ايشلە ئايىدەر، بىلە ئايىلە ئايىدىنىدە آز قالارىق او تاندىغىزدان يېرە گەنەڭكە.

«ھەرم خىيال»

گۈنىش ۱۵ مەجي نمرە سەنەدە كى غریب شاعرە نظرىرە:

بر يانمە سوتلى قەھەر	بر يانمە حاویات
قىرمىم اىچەرە ناز نعمت	ايشقا بىمە شېرىنىيات
استولىمە مرغ و ماھى	قانشىرىمە مىسکرات
ماشا الله زاد الله اين حيات	

غىچە لودر لالە زار
سارى امروود سەرخ انار
شاخلىرىدە جە ايلە
ماشا الله زاد الله اين حيات

باڭ باڭچەم ھېچىچەكدر
شىرىن آلما تورش حىوا
شاخلىرىدە جە ايلە
ماشا الله زاد الله اين حيات

قاسىسا اىچەرە اسگەناسم
پورقىلىمە چوخ برات
سەرىمچە خسام اومنبۇسىم
ماشا الله زاد الله اين حيات

وار مادام لار مادمازىيلر
تانس اىسرىرىنىن او تىلار
خانىنلىرىقى يوخ او لسۇن
ماشا الله زاد الله اين حيات

هر اوشاقلار او لىدى داهى
آبرۇدىن دوشىدى وارلى
بر جەنم آج قالوبدر رەنجلەر كەلفتى
ماشا الله زاد الله اين حيات

عشق آباد، «خور تىدان بىك»

اعلان

هر سەن ئىكى آيدان ئىكى آيە آروادىنى تازەلەمك
قانوننى او گەرنىك اىستيورسە، يازوب باطومىدە احمد پاشا
جامع سىنىڭ امامى محمد افندى جىبالارىندىن، بۇ بارەدە مشار
الىھەك تازە يازدىغى مەفصىل قانۇن تەمنى آلا بىلەر. چونكە
بۇ جناب ھەر ئىكى آيدە بىر او جەدان بىرىنى آلوب او بىرىنى
لوشىپور. مىسلمان قارداشلارە، على الخصوص مۇمن و مۇرس
كابلا يىلارە و او جەملەن واعظ آتش زبان كابلا آغا بالا
عمى يە مصلحت گورورم كە فەرصىدىن استفادە ئىدوب تىزلىك
ايلە بۇ اىشى او گەرنىسونلار.

امضا: «اوج گۈزلى»

تازان يانە

گەندىنى ملا عىش لەتتەدە
بو جەنە اىچەرە بىر حيات اىستەر.
مايە عىشى ايتىمگە الدە
بو سېبوتۇن مەلتى مەمات اىستەر.
جانىنى آلدى وقت فەرصتەدە
مردە سەندىنە يىش مەلتە ئىستەر.
ملک المۆته حىن رەحلەت دە
يوقدى جان ويرمەگە بۇ مەلت دە

«كېفىسىز»

البيات

﴿ زورنالمرڭىڭ شەھرلەرde اولان و كىيلارى يىزە يىلە كاغذلى يازىرلار ﴾

كۈك «تۆيۈخ لار» جوجەلر، قاز گوندر
يىزە بوندان نە چخار آى ملا !
بىر نېچە پوللى قومار باز گوندر
ايلە ارسال « يوز اللى » مطرب
يوز كامانچە ايکى يوز ساز گوندر

شىھەدن :

رغىتى يوخ كىمسەنڭ زورنالڭى
مېلى يو خدر گولمەنەن احوالىڭا
دوشدى روقىدىن گلستانڭ عمۇ !
بر دعا يازدىرىن ڪتاب آچ فالڭا
حالىڭى بوىسلە گورن بر عقلسىز
با غەلدار اميد استقبالڭا
كم فروش اولدى متقاعك شىھەدە
بر قىچ يوخ مەنفعت بو يىشەدە

اور دوباددان(?) :

ملا! زورنالڭى گوندر گلسون
خوددار مالىڭى گوندر گلسون
گوندە گوندر ايکى اوچ يوز نمرە
يىلىدىر احوالىڭى گوندر گلسون
اور دوباد ايندى او اوڭى دىڭ
كابلا ساققالىڭى گوندر گلسون
ملا لاردە او خويور مسخرەڭى
غىيت و قالىڭى گوندر گلسون
« ماشادى سىرىم قولى »

گنجەدن :

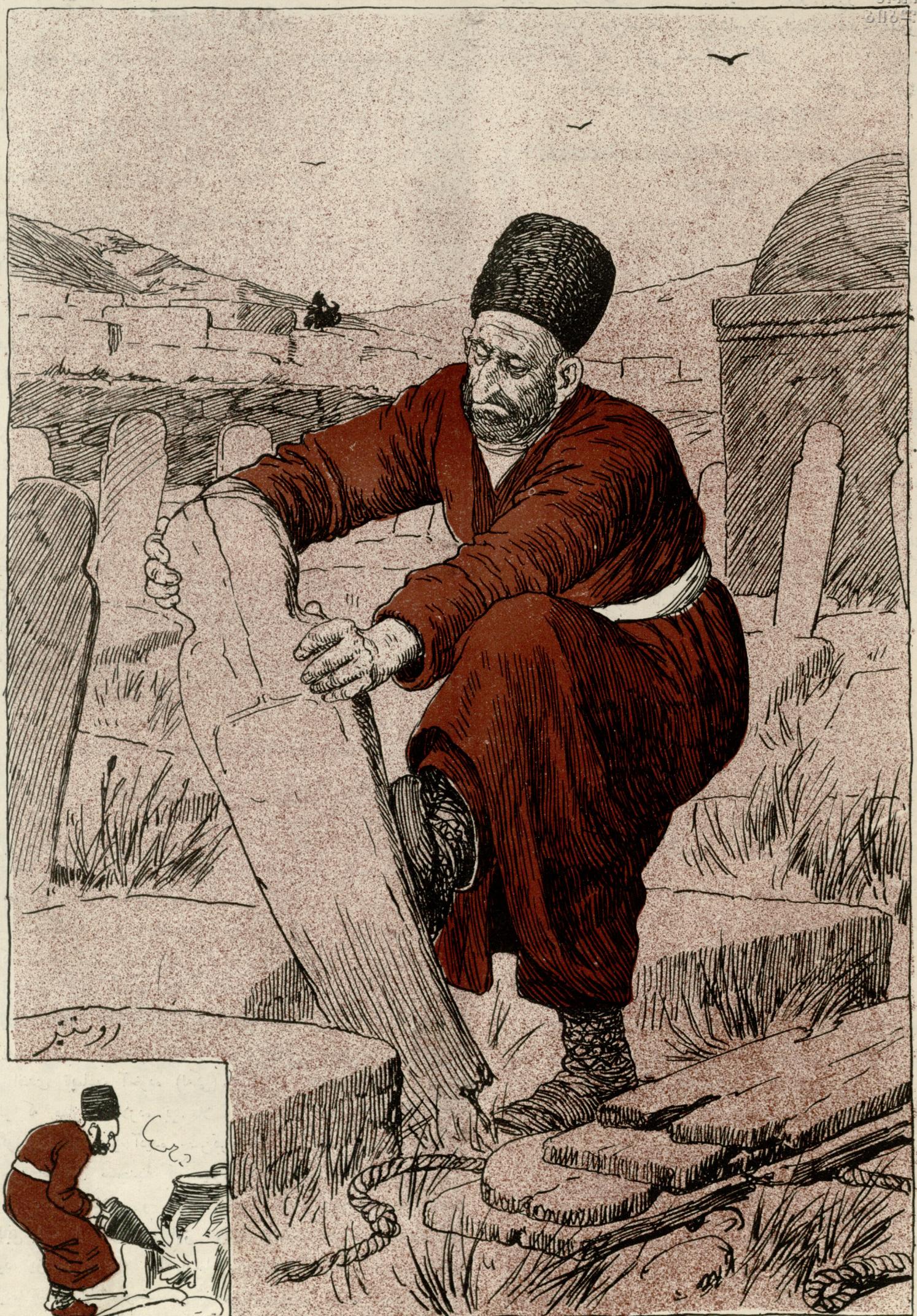
اللى نسخە زورنالى گوندرمه بىردىن گنجەيە
باخ حساب ايلە بونى، ايندىرىگەن بىشىدىن بورە
ھفتەدە اون نمرە ملا، ساتا بىلمىر اوشاق
نە يالاندر يازدىيغەم، نە ايلىبورم مسخرە
با خما كە اوچ وارايىدى، اللي «ايلىك» مىشتىرى
ايندى بو ايتىمىش ترقى، تا دوشوبىر اون بورە
اغنىاسى گنجەنڭ، اوينار قومار، اىستەر شراب
ايستەز اولسۇن ايويندە، نە غازىيەت زورنال كەتاب.

نۇخودان :

بو نجه گوندرمه يىزە زورنالڭى ،
كىشى! باشدان ايلىبورسۇن مالىڭى ؟!
آندىرىڭ ايشلەمۈر يو خدر آلان
كىندىزدە هانى زورنال او خوييان?
ووردى سىلاپ داغىتىدى شىنى
يوخ آلان زورنالڭىڭ بىر تىڭى
بارى گوندر اوچىنى يا يىشىنى
چۈنگە گىرلار بىشى شهرئە ايشىنى

با كودن :

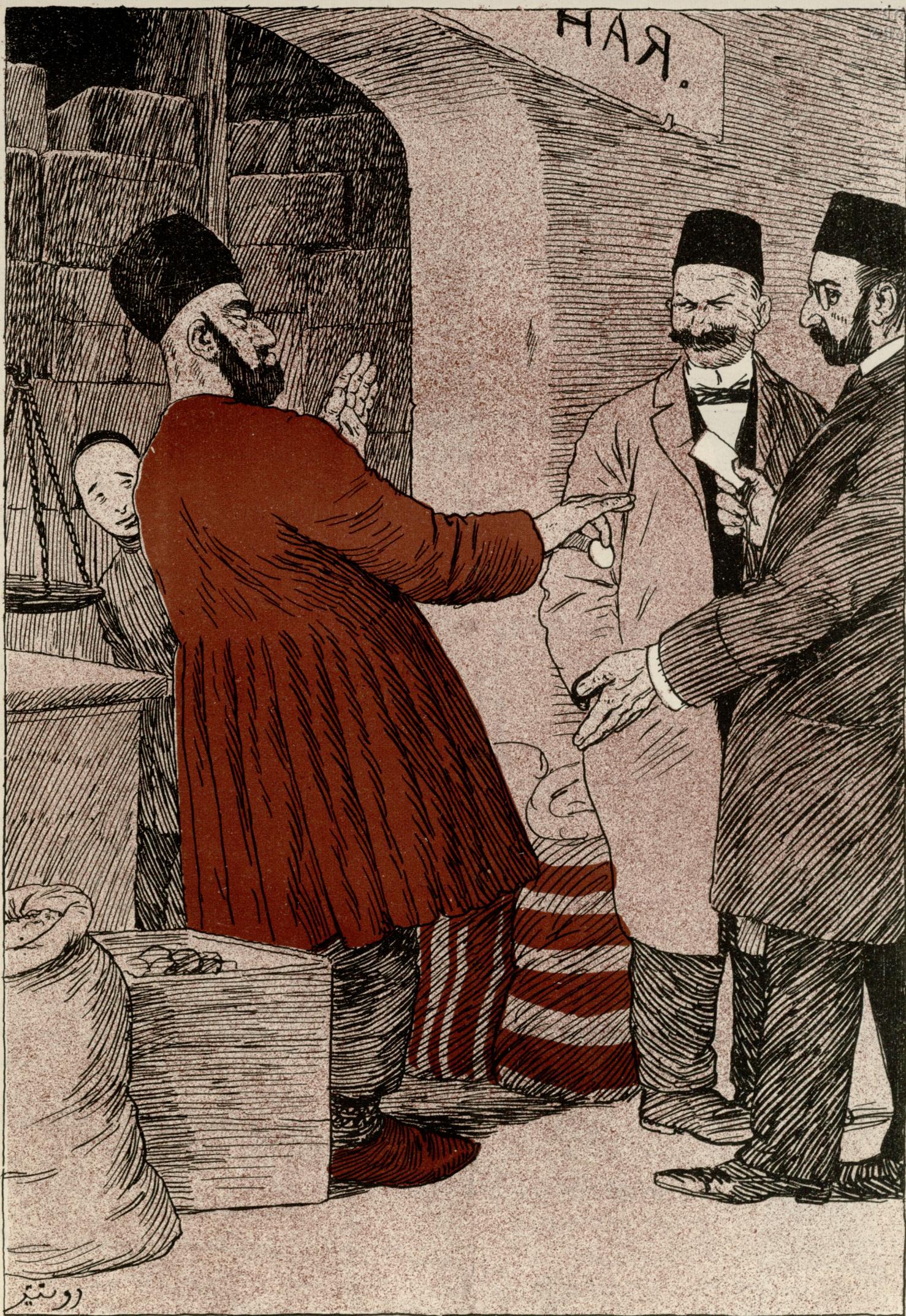
ملا نصرالدین عمۇ! آز گوندر
يىزە مجمۇعەنى آز ياز گوندر
شو قىrip قالدى ساتىلىمۇر آى آقام
گوندر يىرسىنەدە آز آز گوندر
يىزە زورنال غازىيە گوفىدرمه:

قبرستان قده طله: باش آغاچلار قورویانده پاندر ماغه باختیلر.

شماخى ده مسلمان قراتىخانەسىنىڭ نىفعە ئوينانان تىاترۇك يېلىتلىرىنىڭ ساتىلماقى.

مۇھىممەد
سۇرەتچى

يېلىت ساتانلار - جناب حاجى! بىر يېلىت آلوز.

حاجى مرسل - من بو قۇخ اېسکى قىزىھ يىلە وېرم، انشا الله منيمپولوم تىاترە قىست اولماز.

صدر: اصلان بک نصیر بکوف.

پاموشنیکلر: بالشوى حاجى حميد و شريعته خباتت ايتىن
مېزىز بېشىرىت.

خزىندار: مەسىدى جايىار.

عىشق آباڭ

«سپورت» قولوبىنده غازىته استولنىڭ اوستىنە ھېيشە روس و
ارمنى غازىتەلرى و مجموعەلرى تاييماق و اوخوماق ممكىن در. يولارڭ
ايچىننە هەردىن گۇرورسەن ملا عىمىدە قاپۇنات آرسىندن باخوب گو-
لور. يې نفر روس مندىن خېر آلدى ـ «نه سېلى بۇ ملا
ھېيشە غازىتەلرە باخوب گولور؟ دوغىرسى بىردىن بىرە من بونا
جواب وىرە بىلدىم و دوروخوب قالدىم. يانمىزدە قولوب قوللوقچى
لەردىن بىرىسى دورمىشى. بۇ يىزىم صحبتىمىزى ايشتىجىڭ دىسىدى :
«سېلىنى من دىيۈمى؟» دىدىم الله آتاڭما رحمت ايلەسۈن مىنى بونىڭ
سوئالىنى خلاص ايلە، دىدى: «ـ ئىشى، يېشىمانسان استولك اوستىنە
بىر مسلمان غزىتەسى و يا ژورنالى قوياسان، او ساعت ئۆزى ئۆزى مسلمانلار
اونى گوڭدە گوتورورلار». دوغىرسى من بونا اينانمادىم، چونكە
مسلماندان بىلە ايش چىخماز.....

«ايشك آرىسى »

پىتىرۇ فىسىكى لەن

ملا عمۇ! دوققۇز نفر يولداشلارىم اىلە بىراپتىرىدىم آغا مشەهدى
ابراهيم مەرنىدى حاجى ملا قوامىك ٧٠ ياشىنىڭ مېرىدىن ئاشباز خانە
سېنى، بىنفر ايلە قومار اوينادىم، اللى مانات پۇل اوددوم، وجەندىن
بش مانات يې پۇلى مشار ايلە مېرىدە ويردىم و قىلان قىرخ باش
ماناتى دە يولداشلارىم اىلە پاي پوشىك اىلدىم، هەزمە دورت مانات
يارىم دوشىدى. سورا يىزىم نايپ قونسۇل مېرىزا نەمەنە... خان چو
ماق الدولە بو ايشدن خېردار اولوب، مىنى حضور مەقدسلىرىنە ايسىتىوب
حىكمىا اللى ماناتى مندىن گىرى آلماق اىستىدى، نە ايسە من اجوا
لاتى باشدان اىاغە نقل اىتىدىكىن سورا، منه آجىقلاڭدى كە آى لوطى
قومار باز! دورت مانات يارىمە من خالىچە آلا بىلەر؟ هېيج اولىماسا
اوستىمە قويوب اون مانات وير كە بىر دانە دىوار خالىچەسى سادە آليم
و الا چوخ دانشسان المە اولان حىكمە موجىنجە سىنى ياتابا قو-
شارام و جميع قومار خانەلىرىدە باغلارام! مندە اىستىدىم كە پېرۇو
سىكى دە اىرانلىرىڭ انجىن خىرىيەسىنە حاجى بىگوف باغلادان كېمى
بودا قومار خانەلىرى باغلادا، يېچارە مسلمانلار باشى پۇزوق قالوب
چوللەرە داغىلalar، اونا گورە لىزگى اسرافىلدىن يىش مانات بورج
آلوب مندە اولان پۇلك اوستىنە قويوب دوققۇز مانات ويردىم
جىباب نايپ قونسۇلا، و خواهش اىلدىم كە قومار خانەلىرى باغلا
تماسون. ياشاسۇن مەلت قىدىنە قالان مامۇرلىرىم،

« قومار باز »

نەجھان

نەجھان دە بىر ايلە تازە احوالات يۇخىدر، مگر بىر نىچە گوندر
كە شهر ملاڭلارى قاپۇلارىنىڭ قىباغىنى، قونشۇ دىوارىنىڭ سەردىنە
كېنى ھە گون سەحر آخىشام اىكى دفعە بىر سولۇيوب سوپۇرۇرلۇ
كە، قىش تەداركىندىن اوترى گۇرۇلىن قاۋۇرمالق قويۇنلارڭ رەدى
ئىلسىسون.

ـ دەگەنلەـ

وكلائى مەلە

كىمسە با تمام قىلچىغ ايرانە نظم اىتمىز قبول
جلب ايدىڭ اول ذاتى فورىتەلە الله عشقەنە
يوخىسە باش تو تماز سىزىڭ مەشروعە گۈر ايلە افول
باڭكە قەمچىلە سىزىي اصلاح ايدە شاه عشقەنە
« جووهللاغى »

موقعى مدیر: محمد على صدقى زادە

ـ اسلازلار

اولمەجي مسلمان آشىز خانەسى « شفق »

تەلىسە دە واراسو فىسىكى كوجىدە تازە آچدىغىز « شفق »
آشىز خانەسەندە تمىز و گۈزلى صورتىدە حاضر لانور آزىزا
و يورۇپا خوركىلارى، علاوه: شاقالاد، قەھو، فاقاۇ، سە،
چاي و قاتق ھېيشە موجوددر، تشرىف گۇزۇن مەشىرىلرلە
راضى و مەمنۇن قالاجا قىلارىنە ايمىز.
كمال احترام ايلە: داداش آغا زادە و يولداشلارى

دېش حكىمى (عورت)

د. م. فەرىنەنلى

بىرلىن دە و اجنبى مەلکەنلىدە، مشھور پروفېسور
لارڭ يانىندا بىلە تىرىبەلەر حاصل اىتقىدىكىن سورا قايدوب
قبول اىللىور دېشى آغۇر يانالارى. ساغالدىن آغۇز آغىرسىنى،
چىخاردىس دېشلىرى آغۇز يىسىز و تازە دېشلىر قويور. آدرىس:
يەلىساو يېتىنسىكى و سېمبۇنوسقى كوجەلرلە كەنجهندە ايلە
نۇرەسى ۳۸ — او طاڭ ئۇرۇمىسى ۱۵.

ایلیورسه آروادی باشه سالا یلمیر. نه قدر دیبور که آی آروات! کافری جهنمه توللاماشام ساخلامشام. آروادی اینامیر، دیبور **که** جهنمه گیدن کافر داهی منه لازم دگل.

کورکی جریخ
(مابعده وار)

اعلان

علوم ایدیرم قبرستان اهلنه که حج زیارتنه گیتمگمه گوره اوز یریمده جانشین قویوب گیدیرم قار اشم او غلی علی خانی هر کس ناخوش آروادی اولسه گتوروه بیلر اونک حضورینه.

شیخ حاجی حمید پاشا

اورینبورغ خبر لری

«وقت» و «معلشت» تعلیرنجه **کره** ارضک الا بیوک آدمی ملتك یول باشچیسى اولان م. بای وفات ایدوب، اورینبورغلک پارلاق یولدوزی سوندیگنند، شهومز ظلت ایچینده قالدی. شیمدی وقت چیلرده میشتلرده قارانلوق سینه گوندوز بیله فار ایله گزیرلر. محروم م. بایلش جنائزسته یوز روبله صدقه آمش ملاalar گنه برر تازه آرواد آلوب **کیف** و **صفا** ایدیرلر.

بخارا امیری پتربورغه گندرکن اورینبورغدن کیچمش ایسدە، بیللم نه ایچون شهرمزده مسافر اولمادی. بناء عليه بر چوق مادمالار امیرک احسانندن، قاراذاویلار میدالندن محروم اولدیلار.

تبلغراف خبر لری

طهران — **کیچن گیجه** بلدیه مجلسینک وکیلی و تحویلداری میر صادق آغانک النده کی بیش(شاه)ی، حریفک النده اولان یاش (آس) نه مصادف اولوب اوج مین **سکز** یوز مانات بیچاره بلدیه فات پولیتی او دوزدی.

جلفا — ایران گمرگنده قوللوق ایدن خان-لارک مواجبلری روس طرفنده اولان مهمانخانه لردہ کی خرجنینه **کفایت** ایتمدیگنہ گوره جمعه و سایر بایرام گونلرندہ که گرک گمرک با غلی اولسون و قتلرینک ساعتی تاجرلره دوققوز قرانه ساتوب ایشه مشغول اولورلر.

قافقاز خبر لری

عشق آباده اولان «ترکمان» جماعتنه معلوم اولسون **که** «فریدونی» **مکتبه** توکمان بالالارینی قبول ایله میریک. سیلی: هر چند مکتبک آدی فریدونیدر، اما اصل آدی «شیعه» و قارا با غلی مکتبی اولماگنه گوره ساویتنه مصلحت اولمادی. اما پوللولارینی هر گون و هر دقیقه قبول ایدیریک.

تیپلور

دنیاده هر شیئک بر سیلی وار، **و سبب سیزده** هیدج بر شی او لا بیلمز. بیری گوگی یوخ یردن خلق ایلینه تک بر الله هر بر شیئی بر زاده سبب یارادوبدر، مسلمانیده تک بس شیئه، اودا ندی؟ ایو یحمق. مثلا: بر هفته یوندان مقدم دهنله سلیمان حاجی عبدالکریم اوغلنی ژاندارمسکی ناچالنیک توتوبلر که سن تیرزور دسته‌سی ساخلیورسان. چوخ عجب، چوخ یاختشی، الله آتاگا رحمت ایله‌سون، بوردا هیچ **سک** سوزی او لا بیلمز، چونکه انسانک آلتنه نه یازیلوب ایله‌ده گرمهک اولسون.

اما مکا تعجب گلن، منی حیرتنه سلان تک برجه سوزدر، من ایندی سوزیمی دیله‌جمل قوى او خویانلار انصاف ایله ملاحظه ایله. سوننر، سوزده بودر که: مسلمانه اوغورلوق، یالاندان آند ایچمچه، قز گوتوروب قاچماق دیسن یاراشار، اما تیرزور دسته‌سی ساخلیور سان دیله‌سن یاراشماز، چونکه کنجایشی یوخر. سیلی ده بودن **که** مسلماندر.

پس هر شیئک بر سیلی اولان **کیمی**، سوز یوخ که بو. فوندا سیلی وار و سیلی ده بودر که: بو ایل یانوار آینده سردارک **حکمی** ایله ناچالنیک داز تانیاسنه گلن (باگاتقو) جنابرینه دهنله کندينک اهلی ایله برابر سلیمان حاجی عبدالکریم او غلی ده ناچا لینیک طرفدن اولونان ظلملرک شکایتینی ایتمثیر، بودر عزیزیم، ایشک سیلی، ایندی بیلدگمی؟ یوخره دهنله مسلمانی، تیرزور دسته‌سی، هیدج گور **کنجایشی** وارمی؟

امضا: (دهنله)

آغداشدا ناغل

راویان اخبار و ناقلان آثار بیله روایت ایدیرلر که آغداش میحالنده (پادر) آدلی بر **کند** وارایدی، و بو کننده بر دولتلى و صاحب احسان حاجی وارایدی. بر گون بو حاجی نه **فکر** ایلیورسه باشلیور بو **کند** بر مسجد تیکدیرمگه و عهد ایلیور که مسجد تمام اولان کیمی گرک او مسجده بر افندی تایپلا که گوزلری گوک، باشنده توک علامتی یوخ و آدیده نحس اولا. راوی سویلیور **که** بر گون مسجد تمام اولدی و اورایه افندی قویماق لازم اولدی، باشلادیلار هر بیری آختاروب همان نشانلاردم بر افندی تایپماگه، آخرده (له‌کی) دیلین بر **کند** سراغین ویز دیلر که همان نشانلارده بر ملا وار: باشنده هیدج توک یوخر، گوزلری گوگدر و آدیده حسن در. مین منت ایله گیدوب بو افندینی حاجی اسماعیل مسجدینه گنور دیلر. حسن افندی مسجده گلنند سورا درس دیمکه باشلادی و هانسی سوخته‌سینک یاشی بر بالاچه زمانه‌یه مطابق ایسه او شوخته‌نی او ز ایونینه او خودوردی. سوز یوخر که ایوده یوتکول حمله خطا اولمامش اولمازه آخرده گنه بر گون ایوده افندی ایله سوخته‌سی «جهنم» اویونی اوینیور لارمش، یعنی فندی کافری جهنمه توللیور مشر، آروادی احوالاتدان خبر تو تور و افندیدن آجیق ایلیوب گیدیر آتسی اویونه. ایندی افندی نه اله